

ISZÁNTÓUL

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve.
Egy évre ..... 16 h.
Három évre ..... 48 h.
Külföldön házas hordva.
Egy évre ..... 28 h.
Három évre ..... 84 h.
Külföldön postán szállítva.
Egy évre ..... 34 h.
Három évre ..... 102 h.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétéves
évközi utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Sallágyi Dezső u. 2.
A szerkesztőség kéziratok feladására
vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalban intézendők.

XIII. évfolyam 47. szám.

Nagyvárad

Kedd, 1917 február 27.

A kiegyezés titka.

A kiegyezés kérdésében vasárnap éjszaka a magyar sajtó egy szűkszavú kommunikét kapott, amelyet a kormány minden magyarázat vagy tájékoztatás nélkül tett közzé. Megtudtuk a hivatalos közlésből, hogy a kiegyezést megkötötték. Ezzel szemben az osztrák lapokat idejekorán és alaposan tájékoztatták a kérdésről, a kiegyezés tartalmáról hosszú cikkek jelentek meg és a teljes diadal hangján konstatálták, hogy végre sikerült a két állam gazdasági egységét demonstrálni.

Minden jel arra mutat, hogy *húsz évre kötötték meg az egyezséget* és a gabona- és marhavámok, ugyancsak az élőmarha kontingens tekintetében is meggyeztek. A bankközösség megmarad s az annabérgi csatlakozás tekintetében az osztrák kormány tarifális rendelkezési joga a jövőben is érintetlen lesz. Ezzel szemben az utolsó kiegyezés óta való kétszázalékos kvóta plusz fokozatosan megszűnik. A 36,4 százalékos kulcsból ugyanis évenként 0,1 százalékot Ausztria vállal át, úgy hogy 20 év múlva, 1937-ben reánk már csak 34,4 százalékos esik, mint az előtt. A magyar jelzáloglevelek Ausztriában való pupillariása, a fogyasztási adók egységessége és a börzereform dolgában is jöttek létre újabb megállapodások, amelyek előnyöket biztosítanak a mi részünkre, de obligókat is jelentenek.

Igen kétséges, hogy a kvóta némi leszállítása, vagyis pénzügyi megterhelésünk bizonyos csökkentése arányban áll-e azokkal a reális, nyersanyagokban, állatkontingensben, élelmiszer megosztásban és védő vámrendszerben bekövetkező új obligókkal, amelyeket a magyar kormány húsz évre vállalt.

Meg kell még említenünk, hogy gróf Apponyi Albert sürgős interpellációt fog előterjeszteni a kiegye-

zés ügyében és felvilágosítást kér a kormánytól. Az ellenzéken nagy izgalmat keltett a hiradás és a kiegyezést valószínűleg a parlamenti vita előterébe tolják, habár a kormány csak ősszel fogja a képviselőház elé vinni ezt a nagy problémát.

A Németországgal való tárgya-

lások előreláthatólag március havában fognak megindulni és valószínűleg szintén huszéves kereskedelempolitikai szerződésre fog sor kerülni. A most érvényben levő szerződés 1905 január 25-én kelt és sok sérelmes intézkedést tartalmaz úgy Ausztriára mint Magyarországra nézve.

Lord Derby a háboru végéről.

Még évekig fog tartani.

Budapest, február 26. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: Lord Derby egy gyűlésen tartott beszédét így fejezte be:

— Optimizmusnak nincs helye! Győzni fogunk, de a háboru még sokáig, évekig, talán még több ideig fog tartani, mint amióta már tart.

Wilson rendelkezhet a haderővel.

Budapest, február 26. (Saját tudósítónktól.) Washingtonból jelentik: A szenátus egyhangulag elfogadta azt a javaslatot, mely Wilson felhatalmazza, hogy az állam haderejével az amerikai állampolgárok életének megvédése érdekében saját betámasztása szerint rendelkezzen. Wilson az általános védkötelességről törvényjavaslatot terjesztett a szenátus elé.

Eltűnt hajók.

Budapest, február 26. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: Az angol lapok szerint a Lloyds ügynökség a következő hajókat nyilvánítja eltűnteknek: a Bayrealar 3000 tonnás angol gőzöst, a Baltic, a Broklesky és Columba nevű angol vitorlásokat.

Holland hajók nem indulnak Amerikába.

Budapest, február 26. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: 20 holland hajó, mely Rotterdamból és Amsterdamból utra készült Amerikába, parancsot kapott, hogy kikötőjét ne hagyja el.

Kut-el-Amarát feladták a törökök.

Budapest, február 26. (Saját tudósítónktól.) A török főhadiszállás jelenti február 25-én:

Tigris-front. Tervszerűen és hogy összeköttetésüket a megérkezett megerősítő csapatokkal helyreállítsuk, derék hősiességű csapatainkat, amelyek az előretolt állásokat Kut-el-Amarában, valamint onnan keletre és nyugatra egy év óta tartották, most nyugati irányba visszavontuk. Csapatunk e mozdulatát az ellenség egyáltalán nem vette észre.

Német torpedónaszádok

az angol csatornában.

Német győzelem a Tul-Dover-Calais vonalon és a Themse torkolatában.

— A tengerészeti vezérkar jelentése. —

Budapest, február 26 (Saját tudósítónktól) Berlinből a Wolff-ügynökség jelenti:

A 26-ára virradó éjszakán torpedónaszádjaink egy csoportja Tillessen és Alfréd Konrad korvett kapitányok vezetése alatt behatolt az angol csatornába, a Tul-Dover-Calaisi vonalba és a Themse torkolatába. Az angol csatornában örökös angol rombolókat heves tüzéségi harc után szétszörtük, közülök többet teli találattal megrogtunk, ezek a további harc elől gyors visszavonulással kitértek. A mi naszádjaink nem szenvedtek

sem veszteséget, sem sérülést. Egyébként ezen a területen ellenséget nem láttak.

Torpedónaszádjaink egy másik csoportja egészen North Forelandig és a Downsokba hatolt előre, anélkül, hogy bármilyen őrségre akadt volna. A North Foreland melletti tengerparti katonai műveket és a mögötte fekvő Margate várost és néhány a közelben, a part mellett horgonyzó járművet jó eredménnyel vettünk tűz alá. Kereskedelmi forgalmat nem találtunk. Ezek a naszádok is teljes számban és sérületlenül tértek vissza.

A tengerészeti vezérkar főnöke. (Min. eln. sajtóosztály.)

Elsülyesztett amerikai személyszállító hajó

Budapest, február 26. (Saját tudósítónktól.) Londonból a Reuter ügynökség jelenti: A Newyorkból jövő Lakonia nevű 18,000 tonnás személyszállító gőzöst egy buvárhajó elsülyesztette. Éjféltre Londonba várnak egy gőzöst, amely 270 menekültet hoz magával.

Keleten nincs jelentős esemény.

Keleti harctér. Budapest, február 26 (Hivatalos.) Mickensen vezértábornagy hadseregharcvonalára. Nincs különösebb jelentőségű esemény.

József főherceg vezéreszredes hadseregharcvonalára. A Tatár szorosától délnyugatra csapataink kőzigránátharcban visszavertek egy újabb orosz támadást.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregharcvonalára. Brzezanytól délre visszavertünk egy orosz előretörést. Lucktól nyugatra rohamcsapatunk rajtaütöttek több ellenséges tábori őrsőre.

Az olasz fronton erős tüzéségi tűz kezdődik

Olasz harctér. Budapest, február 26. (Hivatalos.) A tengermentő fronton és néhány tiroli szakaszon délután újra erős tüzéségi tűz kezdődött. Vertojbanál csapataink éjjel benyomultak egy erősen megszállott ellenséges árokba, szétrombolták és néhány ember kivételével, akiket elfogtak megsemmisítették a védősereget.

Délkeleti harctér. Budapest, február 22. (Hivatalos.) A helyzet változatlan. Höfer.

A Wolff-ügynökség esti jelentése.

Budapest, február 26. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jelenti 26-án este: Az Ancrétól keletre ma délben meggyújtott egy angol előretörés Saily szakaszon a harc további fenntartása este fokozódott. Keleten nem történt lényeges esemény.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Sürgős interpelláció a kiegyezés miatt.

Budapest, febr. 26.

A képviselőház ülését fél 4 órakor nyitotta meg Szász Károly alelnök. Jelenti, hogy gróf Apponyi Albert és gróf Károlyi Mihály sürgős interpellációra kértek és kaptak engedélyt. Az interpellációra este fél 7-kor térnek rá, következik a napirenden levő miniszterelnöki jelentés folytatódó tárgyalása.

Az első szónok Sztranyovszky Sándor munkapárti képviselő. Megállapítja, hogy az ellenzék már adott programot, de a programnak egyetlen pontját sem tudja megvalósítani. A gaszti kuria ma népszerűbb a nép előtt, mint a pesti kurzó. A jelentést bizalommal a kormány iránt elfogadja.

Gróf Andrássy Gyula kijelenti, hogy a délszláv esszé terjedése miatt folyik a háború. Maga részéről sajnálja Holló minapi beszédét, nem azért, mert Holló a békéről beszélt, hanem azért, mert alkalmat adott az ismert miniszterelnöki beszédre. Azután a háború mostani stádiumáról beszél, ellenségeink most teszik meg erőfeszítéseiket az utolsó mérkőzéshez, örül a buvárhajók működésének, mert alkalmas az antant előkészületeinek savorására is. A jelentést nem veszi tudomásul.

Tisza rövid beszéde után elnök a vitát berekeszti a rátervek a sürgős interpelláció meghallgatására.

Gróf Apponyi Albert ezt a kérdést terjeszti elő: megfelelnek-e a tényeknek a kiegyezésről megjelent félhivatalos közlemények? Ha igen: milyen alapon és mennyi időre kötött meg a kiegyezés.

Gróf Károlyi Mihály: Kiszivárgott hírek szerint a kiegyezést a két kormány hosszabb időre kötötte meg. Kérdi: a kiegyezés 10 évnél hosszabb időre szól-e? s hajlandó-e róla a kormány nyilatkozni?

Gróf Tisza István kijelenti, hogy a kormány a megjelent hivatalos közleménnyel többet nem mondhat. Legfeljebb csak annyit tehet még hozzá, hogy a megállapodás nem zárja ki a jövő országgyűlés törvényhozási ráiffikációját.

Gróf Apponyi Albert a miniszterelnök válaszára kijelenti: milyen merényletről van szó, minden erejével rajta lesz az ellenzék, hogy a kormány ellen minden eszközt felhasználjon.

Gróf Károlyi Mihály szerint a miniszterelnök az országot bávégzett tények elé akarja állítani. A miniszterelnök válaszáat nem veszi tudomásul.

A többség a választ tudomásul vette, mire az ülés egyenyed 9 órakor véget ért.

* „Korona szappan-por.“ Nem kell szappan, sem szóda, sem mosópor. Hőfehérre mos, a ruhának nem árt, minden csomagon a törvényszéki vegyszertanúsítvány. Egy félkilós doboz ára 25 kgr. ruhára 1 korona. Ezyedüli főraktár: Farkas István „Apolló drogeria“ Nagyvárad. Telefon 13-02.

ÖR felvétetik a Fekete Sashoz. Jelentkezhetni a gondnoki irodában. Sas-passzage 24 számú lépcső.

MAYER ÖDÖN és Tsa.

villamos- és gázerőre berendezett ékszer ipartelepe

Nagyvárad, Színház-utca 4. szám alatt

Elfogad egyházi fölszerelések tűz és galván aranyozását és ezüstözését. Készít drágaköves ékszereket, elfogad átalakításokat és javításokat.

!! Aranyat legmagasabb napi árban veszünk !!

A nagyváradai betörőkirály.

A halálraítélt Tüdös Nagy Ferenc háromhónapos garázdálkodása. 51 betörést ismert be eddig.

Vasárnapi számunkban megemlékeztünk a rendőrség nagysikerű fogásáról, amikor nyakonscippte a jelenlegi legnagyobb betörő királyt: Tüdös Nagy Ferencet. Mindazon betöréses lopások, amelyek az utolsó három hónapban Nagyváradon történtek, ez a fiatal, de annál elvetemedettebb gonosztevő követte el, aki most a rendőrség fogházában ül és cirikus mosollyal meséli el sorban vi-selt dolgait.

Nagy Ferenc nem véletlenül került a rendőrség kezébe, hetek óta keresik és kö-rözik országsszerint őt és kedvesét, Jakab Margitot. Nagy Ferenc a háboru előtt a sze-gedi Csillagbörtönben és Vácon üldögélt holmi lopásokért, a háboru kitörése után büntetését elengedték s így rövid sen a 4. honvédegyalozozredhez kellett bevonulnia. A katonaság nem tetszett nagyon neki, hama-rossan megugrott. Többször sikerült elcsúszni, de ő minden esetben megugrott. Az ősszel Balog szakaszvezető a kommandáns réten rákukkant a székében levő Nagy Ferencre, aki mikor látta, hogy nem menekülhet, hat-szor rőlőtt a szakaszvezetőre. Egy golyó a combján találta Balogot. Nagyon nehezen mégis elfogták s Szegedre kísérték, ahol még meg sem melegedett, mikor a fogda kőfalán keresztül megugrott.

Az utolsó három hónap.

November eleje óta Nagyváradon élt és működött Tüdös Nagy Ferenc, illetve el-el-nézett Budapestre, Debrecenbe és más vá-rosokba is, de idejének legtöbb részét itt töltötte. A fiatal 27 éves betörő hamarosan kerített magának finom katonai öltözeteket, törzsőrmesteri, zászlósi, sőt hadnagy uniformist is viselt s azokban grasszált, azonban óvatosságából csak a külsőbb régiókban hó-dított. Állandó lakása is volt a Beöthy Ödön utca 43. szám alatt, az öreg Madarász János házában, ahol titokban élt kedvesével, Jakab Margittal, aki nemrégiben újságot árult. Eb-ben a lakásban halmozta fel a lopott holmik legnagyobb részét.

Ismerte a várost, s alig van utca, ahol betörést ne követett volna el. Tisztek és előkelő urak lakásába látogatott el, ahonnan a legdrágább ékszerektől az utolsó gyűszűig mindent ellopott, ami csak keze ügyébe ke-rült. A drága ékszerek nagy részét zálog házába vitte, slynkor hadnagy uniformist öltött, nehogy feltűnést keltsen.

A rendőrség tudta, hogy az összes na-gyobb betöréseket Nagy követi el, azon-ban a legszorgosabb kutatás dacára sem sikerült kivóhelyét kipuhatolni, olyan nagy összeköttetése volt ennek a mákvirágnak. Azt megállapították, hogy édesanyja tud a fin hollétééről, s ezért Jaxossy kapitány le-terítettségbe helyezte s a szegedi hadbíró-sághoz küldötte, ahol az öreg asszonyt most is fogva tartják.

A végzet.

Végre Vass Károly detektívnek sike-rült megállapítás, hogy hol bujkál a de-ventor, s hite melleleg mondva halálos íté-let vár. Szombaton este a detektív Gyelán Sándor szakaszvezető, Németh János tize-des és Bankó Ferenc tizedes társaságában

leste állott a kapu alatt és várkoztak a hazatérő betörőre.

Mikor Nagy Ferenc belépett a kapu alá, Vass neki ugrott és lefogta a megle-pett gazembert, aki egy pillanat múlva már zsebéhez nyult a revolvere után. Ugyanis Nagy Ferenc már régen hangoztatta, hogy gyomron lövi, aki megkísérelti őt elfogni. De most hasztalan előlködött Németh és Gyelán katonai nyomozók rávetették magukat és Vass detektív segítségével megkötözték a haramiát, mielőtt még revolverét előve-hette volna. Bankó tizedes a menekülő menyasszony után futott, aki hátra kiáltott ideáljához:

— Feri együtt haljunk meg!

De ez sem kerülhette el sorsát, s rö-videsen mindketten a rendőrség cellájában ültek.

A betörő kincsei.

Az elfogott gonosztevő kihallgatása egész éjjel tartott, Jánossy Gyula főkep-tányhelyettes egész éjszakát a rendőrségen töltötte és vallatásra fogta a betörő királyt. Nagy Ferenc, aki törzsőrmesteri uniformist és fekete tiszti köpenyt viselt, eleinte restel-kedett, de aztán cirikus mosollyal tárta fel bűncselekményeinek hosszú sorozatát.

Eddig 51 betörést ismert be, de lehet, hogy e szám még növekedni fog. Ő tört be Gross Sándor fakereskedőnél a Baross utcán, Santroch Henrik huszárfőhadnagyánál a Pá-vel utcán, dr. Dávidovits Sándor ügyvéd, jelenleg népfelkelő hadnagy lakásán, özv. Saterillnénál, Bige Béla közgyámnál, Komor Marcellnél, dr. Szeghalmy Sándor ügyvédnél, Bakó István műszaki főtanácsosnál, Lechner Zöldfa utcai ékszerésznél és azonkívül még számos helyen.

Vass Károly, Vass Albert és Kelemen András detektívek először a betörő lakását kutatták fel. Az egész nagy detektív-szoba tele van sok lopott holmival, amelyeket a lakásán találtak. Drága briliáns, gyémánt és zafirköves arany, platina és ezüst ékssze-rek, órák, függők, karkötők, mellűk, láncok, szuszuk és dísz tárgyak, katonai tárgyak, finom köpenyek, uniformisok, csákók, kar-dok, lábszárvédők és bakancsok. Külön fejezetet kellene írni az arzerálról: brown-ing, velclog, Fromer revolverek, amerikai forgópisztolyok, párbajpisztolyok, régi négy és ötszövű pisztolyok. Ezen utóbbiak összeít a tudakos betörő szinig megtöltötte lőporral, úgy hogy elsütéskor az egész pisztoly ezer darabra lőködött volna. De nemcsak katonai holmik vannak ott, finom télikabátok, egész öltözet ruhák, drága bundák, bakacsok, lakk és chevroclépek, (néhányiket valóságos szék-jelrekesztette Nagy Ferenc), pénz tárcák, szí-vartárcák, asztali díszek és csodálkozoz ol-vasó: egész gammaða gyűszű, gombostű, céna, görbe olló, kalaptű, fületlen gomb is mered felénk a detektív-szoba hosszú asztal-áról.

A zene iránt különösen vonzódtatott a fiatal betörő fejedelem: gramofon divatos rőtáru lemezekkel, fonográf, kórák és mű-dalok gyűjteménye is került elő a Beöthy Ödön utcai zugbúrából. Az orgazdáktól zsákzsákra kerültek elő ugyanilyen tárgyak: ékszerek, amelyeknek értéke ezrekre

rug, rubanemlék, cipők, sőt ebben a do-hánytalan világban a nyolcadik csoda: egész zsák dohányt találtak az egyik orgazdánál Pap Simon köszörűsnél.

Az orgazdák névszerint: Klei József ócskás, Pap Simon köszörűs, Oláh Demeter portás és Várad Sámuelné kifőzőnő, vala-mint a házigazda: Madarász János a rend-őrség őrizetében vannak és Nagy Ferencsel együtt őket is Szegedre szállítják a had-osztály bíróságához.

Hasábokat irhatnánk a cirikus gazem-ber akasztófahumoráról, amellyel a vallo-mását fűszerezte, erről azonban esetleg ké-sőbb emlékezünk meg.

A Katholikus Népszövetség ünnepelge.

Nagy siker mellett tartotta meg vasár-nap délután a Kath. Népszövetség ötödik háborus délutánját. A Kath. Kőr Szent László terme ismét egészen megtelt érdek-lődő közönséggel, melynek önkéntes ado-mányaiából újból jelentékeny összeg jutott az anya- és csecsemővédelem javára.

Az ünnepély műsorán özv. Patzkó Ala-dárné ének- és zeneiskolájának legjelesebb rövr dékei szerepeltek s így a sikerért az elismerés elsősorban a növendékek mesterét illeti.

Az ünnepélyt egy bájos kis leányka, Halász Erzsike zongorajátéka nyitotta meg. Alig hogy elért a billentyűket, de annyi öntudatos zenei érzékkel játszik, hogy a legszebb ígéretekkel biztat a jövőre nézve. Zajosan megtapsolták a kis babaművésznőt, Utána Patzkó Elemér játszott szintén zongorán, ugyancsak szép sikerrel. Biztos já-téka, már eddig is szép iskolázottsága fel-tűnést keltettek.

Weber Rózsikát már mint kedves is-merőst fogadta a közönség, mely most sem csak a várakozásában. Weber Rózsika egyike legjobb szavalóinknak, a ki az elő-zdott versét kitűnően átérzi s kifejező erő-vel tudja interpretálni Szavatait zúgó taps jutalmazta.

Ezután énekszámok következtek. Voro-nyák Olga, Isaák Margit és Kazay Magda egy bájos tercettet adtak elő, Szekernyés Annus és Wittenberger Erzsike pedig szóló-számokkal szerepeltek. Mind az öt bájos művésznő nagy sikert aratott úgy kedves, csengő hangjával, mint kitűnő iskolázottsá-gukkal. A közönség valamennyi énekszámot zajosan megtapsolta. Az egyes énekszámok-hoz a kitűnő zongorakíséretet Patzkó Sárika adta a töle megsacokott kiváló művészi izlés-sel; őt is jelentékeny rész illeti az összes énekszámok sikeréből.

Az estély csatta ója Balogh Emma, Balogh Barna honvédezzredes bájos leányá-nak tréfás monológja volt „Kaszinóbál Pár-csen“ címmel Balogh Emma kész színész-női rutinral lépett a dobogóra. Meglepő biz-tonossággal, öntudatos művészzettel és ötletes-séggel, kedves közvetlenséggel adta elő a morológot, állandóan szjos derűtséget fakasztva. A közönség tüntető tapsokkal jutal-mazta Balogh Emmát igazi művészi szín-vonalon álló előadásáért, mellyel egyszerre mint kész művésznő lépett a nagyközönség elé. Bizonyos, hogy az első nyilvános nagy sikert sok fogja még követni.

A zsidók és Ágoston Péter.

A nagyvárad kir. kath. jogakadémia tanára könyvet írt a zsidóságról. Könyve nem érdekelt, amit a zsidóságról tudni akarok, meg tudom más forrásokból. Az én világnézetem biztos támpontot nyújt ezen a téren is. Tudom, hogy minden ember testvérem. Tudom, hogy az egyed hibáját nem szabad átvinnem a fajra s azért, mert a mindent lerombolni törekvő irányzat hívei között zsidók is vannak, nem állítom, hogy minden zsidó destruktív elem.

De érdekelt az a fájdalmas felszisszenés, az öntudatra ébredő lelkiismeretnek az akaratlan vallomása, melyet Ágoston Péter ur könyve a zsidóság körében felszínre hozott.

Ágoston Péter ur jellegzetes képviselője a radikálisizmusnak, ez a szellemi irányzat pedig a zsidóság köréből toborozta legszámosabban híveit, itt akadnak legtöbben, akik megszédültek az olesó dicsőségtől, hogy tudósok lesznek, felvilágosultak lesznek, mi helyet a radikálisizmus szekerekbe fogatják magukat.

Az történet, hogy Ágoston Péter ur könyvet írt a zsidóságról, állítólag a zsidóság híveit pellengérezte ki s azt a konzekvenciát vonatja le, hogy a zsidó akkor használ legjobbat az államnak, a nemzet jövődjének, ha elpusztítja önmagát és minden fajátát és ezzel oldja meg a zsidó kérdést. Erre jött a felszisszenés: Ágoston ur materializmusa nélkülözti az érzelmi alapot, negligálja a pszichológiát, nem ismeri azt a fajt, mely között katolikus jogakadémiai tanár létezésük kizárólag él.

Milyen naivság! Hát csak most tudják azt, hogy a materializmusnak nincs érzelmi alapja, hogy a materializmus szerint az anyag minden s az anyagon kívül semmi sem létezik. A gondolkodás az agyának egy kiválása, eredménye a foszfornak, melybe az a fehér vagy szürke anyag, amelyet koponyánkban hordunk, be van áztatva. Pszichológia? hát ez hogy jön össze a materializmussal, mikor az anyag minden s az anyagon kívül nincsen semmi sem. Hányadszor megmondtuk, hogy a materializmus erkölcstelen, mert a haladásnak minden rugóját szétlörki; kétségbeejtő, mert a megpróbáltatások által megtört embert felemelni nem képes; szolgál, mert egyéni és társadalmi elnyomásokat szűl.

Miért csodálkoznak hát csak most, mikor a destruktív irány az Istenhívő zsidóság ellen tör s nem akarja figyelembe venni a zsidóság sok ezer éves szenvedését s azt az utat, melyet a zsidó kultúra szétszóródásában megtört? Megmondjuk mindjárt!

A materializmus ennél sokkal nagyobb értékekkel is szembehelyezte már magát, mikor azt a kétezres éves kultúrát akarta lerombolni, amit a kereszténység teremtett. Am most ekkor a zsidóságból toborzott hívek abban a naiv felfogásban ringatták magukat, hogy itt csak a kereszténységről van szó, csak a katolikus egyházat támadják, csak a katolikus egyház vagyonát osztják fel, csak a katolikus iskolákat zárják be és szűrik szét a szerzeteseket: boldog önfeláldozóan vállalták a „felvilágosultság” olesó dicsőségét és ők is a materialisták táborához csatlakoztak.

Es most, mikor a támadás irányt változtatott, mikor a zsidóságnak kínálják fel a selyemzsinórt: elfünni a föld színéről, keszdenek észbekapni és följajdulnak: mégsem járja, hogy X. Y. ur materializmusának nincs érzelmi alapja.

Persze hogy nincs! Legyenek meggyőződve, a materializmus teljes erejével csak azért tört először a katolikus egyház ellen, mert tudta jól, hogy ha est letiporná, a többi kulturális tényezővel könnyen boldogulna.

Most már fáj az is, hogy a könyv szerzője „apodiktikus” következtetésekkel támad a zsidóság dogmatizmusának. Ugyan, ugyan, hát a „felvilágosult” sajtó dogmáiról beszél? Boosánatot kérünk, de mi még visszatudunk emlékezni azokra az időkre, midőn minden zsidógyerek széleslátókörű magas műveltségű tudós volt, aki sületlen vicceket faragott a tulvilági életről, Isten létéről, az anyaszentegyházról, a pápa csalatkozhatatlanságáról s a katolikus egyház többi nagy megdöbbentető igazságáról!

Ezekhez az igazságokhoz mind neki értett, ezek fölött mindenki pálcát törhetett, de mert most Ágoston ur a Tóráról beszél vagy a Sulchán Aruci traktátusait idézi: ez a nagy szellem, ez a világitó lángelme, Ágoston Péter ur tudniillik, csak pincér, ki azt állítja magáról, hogy tulfranciául, mert hallotta ezt az egy szót, hogy Monsieur!

Ágoston Péter ur zsidóságról írott könyvének az volt az első hatása, hogy az így legbensőbb érzéseiben megbáratott zsidó ujságíró belép a zsidó szentegyletbe. Mi minden meggyőződést tiszteltben tartunk és őszintén kijelentjük, hogy a mi szentegyletben végtelen magasságban áll annak a szentegyletnek híthá, Istenfélő tagja fölött a nyegle ifju fölött, ki ateizmusával, materializmussával kérédek. Csak egyre figyelmeztetjük az író urat.

A szentegyletnek vagyona is van és erre a vagyonra nem kevésbé éhes a radikálisizmus mint a katolikus egyház vagyonára. Amily dühvel támadt „dogmatikus” igazságaira, amily könnyedén tette tul magát a zsidóság kulturális értékein, éppen oly lelkiismeretlenül fogja megrabolni a zsidóság anyagi értékeit is.

Értjük meg egymást. Nem akartunk mi a zsidóságon ütni, nem akarjuk senkinek legbensőbb érzéseit megbántani. Csak arra akartunk rámutatni, hogy a zsidóság köréből tolják legtöbben a radikálisizmus szekereit. Am tessék továbbra is követni Ágoston Péter urat, a katolikus jogakadémia tanárát a szabadkőműves berkekbe, legyenek csak továbbra is jó, engedelmes paholytöltelek, de akkor nem szabad felszisszenni, ha a radikálisizmus támadása irányt változtat és nemcsak a katolikus hívő legszentebb igazsága ellen tör, hanem az Istenhívő zsidóság benső meggyőződését: tépázza meg.

Dr. M. Gy.

* **Közhígyés**, hurut, rekedtség es sznyálkásodás ellen gyors es biztos hatású szer a Farkas féle hurut szelotke. Ára 1 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagy-várad, Rákóczi-ut 7/B. Tejkonszert is kapható.

A villamos mü és a suba.

Vettük a következő sorokat:

Igen tisztelt főszerkesztő ur!

Nagybecsü lapjának f. hó 24-iki számában „A villany árának emelése” cím alatt megjelent közleményt olvasva nem mulasztatom el, hogy arra pár szóval ne reflektáljak, miért is tisztelttel kérem alábbi soraimnak becses lapjában helyt adni. Tartozom ezzel nemcsak a villamos műnek, de kötelességem a város közönségét is felvilágosítani arról, hogy mi tette elkerülhetlenné a villamos áram egységárának emelését. Az igen tisztelt cikkirő ur felelni látszik, hogy most a legerősebben benn vagyunk a háboruban és azt látszik gondolni, hogy minden fogyasztás és ipari cikk árának indokolt az emelkedése, csak éppen egyedül a villamos áram előállításánál nem lett volna szabad áremelkedésnek előállni. Idokolásul pedig felhozza, hogy a „szén ára eddig alig mutat számbavehető emelkedést.” Hát kérem szépen a dolog, sajnos, nem így áll, mert amíg 1914 ben a háboru elő évében a villamos mü szénköltsége 260,000 korona volt, addig ugyanannyi mennyiségű, de silányabb minőségű szénra 1917 ben 525,000 koronát kellett előirányozni, vagyis a szénárak „alig számbavehető emelkedése” 265 000 korona, vagyis több mint 100 százalék. A személyzeti kiadások tételénél 1914 ben a kiadás volt kereken 132,300 korona, mivel szemben a munkabérek emelkedés folytán 1917 ben 173,000 koronát kellett előirányoznunk, mely összegben a hadbavonult személyzet segélyezése 11 800 koronával és a működő személyzet háborus segélye 12,300 koronával szerepel. Végered ményben tehát csupán a szén és személyzeti költségeknél 1917-ben kereken 305,700 koronával többet kellett előirányozni az 1914. évi tényleges költségekkel szemben.

Azokban sajnos a világháboru még más új terheket is ró a villamos müre. A korai zárások elrendelése a villamos münek kereken 30,000 korona veszteséget jelent, a 30 százalékos vasuti hadiadó pedig kereken 36 000 korona költség-többletet fog okozni, úgy, hogy az 1914. évi állapottal szemben a villamos mü terhe 371,700 koronával lesz több a folyó évben, vagyis 95 százalékkal.

Ha most mindezekhez még hozzávesszük azt, hogy a fogyasztás a fogyasztó közönség tulajghamenő takarékosága folytán lényegesen redukálódott, azok a kommentálások, melyekkel a cikkirő ur szerint „sokan és sok helyen” a küszöbön lévő egységár emelést kísérték, igénytelen nézetem szerint csak a valóság ismerésének teljes hiányából származhatnak.

A cikk írója, úgy látszik, abban a tekintetben nincs tájékozva, hogy a villamos mü mennyiben felelt meg azon feladatának, hogy szénkészleteit felhalmozza, ugyanis azt mondja, hogy: „különbben is itt a halmozás igen bölcs intézkedés lett volna.” — A „lett volna” váddal szemben csak azt vagyok bátor megemlíteni, hogy ha a román háboru nem tört volna ki, illetve a petrosényi bányát el nem foglalták volna és a szilvölgyi bányákban a 100 napi tüzesszünet be nem áll, akkor a 70 ezer vagon szénből, melyből ez által az ország elesett a villamos münek is jutott volna állandóan annyi szén, amennyi a román háboru kitörése előtt a villamos telepen állandóan felhalmozva volt.

A szénnek nagyobb tömegekben való felhalmozása mindenesetre helyes dolog, azonban ahhoz nemcsak „bölcs intézkedés” kell, hanem főképen a közlekedési eszközök rendkezelése becsátásr, ami pedig mint köztudomásu, különösen a román háboru kiörése óta keresztütlehetetlen kiánság volt. Hiszen nem kell messzire menni, csak Debreczenbe, ahol szénhiány miatt 2 hétig víz es villanyvilágítás nélkül maradt a város, — nem is szólva Szalontáról, Karozságról

stb. városokról, ahol nyersolaj hiány miatt 5-6 hétig szünetelt a villanytelep üzeme. Ezen példákkal szemben a cikkíró ur megállapíthatja, hogy a villamos művünk a háboru alatt szénhiány miatt egy pillanattig sem szünetelt és ha minden úgy megy, ahogy eddig, akkor ezután sem fog az beállni, bármennyire is örülünk annak azok, akik az én vezetésemmel megelégedve nincsenek és még mindig a volt vezetést látnák szívesebben a villamos telepen.

Még egyet. A cikk írója azt mondja, hogy a villamos mű „deficitjére” nézve megkérdezte a főszámvevő urat, aki a cikkíró állítása szerint a többek közt azt mondta: „A jelenlegi vezetés ellen semmi kifogás nincs, s ami van, az vitatható.” Mivel ezen egy mondatban két ellentétes állítást van, megkérdeztem Szűcs Géza főszámvevő urat, aki élesen tiltakozott az ellen, miszerint ő ily eléggé súlyos vádat emelt volna a vezetés ellen.

Ily tényállás mellett tisztelettel kérdezem a cikkíró urat, mi indította arra, hogy a főszámvevő ur nyilatkozatát nem a valóságnak megfelelőleg közölte?

Vagy pedig ha az az állítás, hogy: „ami kifogás van, az vitatható” a cikkíró ur egyéni meggyőződéséről jelent, ugye ezután a nyilvánosság előtt kérem fel, szíveskedjék ezen elég súlyos vádat konkrétan megjelölni, lássa mindenki nyíltan, mi van a suba alatt?

Maradok kiváló tisztelettel:

Rimanóczy Béla,
a villamos mű igazgatója.

*

A cikkíró megjegyzései ezekre a következők:

Nagy baj az, ha egy hírlapi cikket az érdekeltek nem olvas el. Egészen vitágosan jelentük, hogy a szén ára eddig alig mutat számbevehető emelkedést, világosabban: alig mutatott s a villamosmű igazgatója 1917 ről beszél, amelyről mi nem állítottuk a nem tegadjuk, hogy drágább szénárakat kell beállítani a költségvetésbe. Még bonyolultabbá teszi a kérdést a villamosmű igazgatójának az a kérdése, hogy miért közölték a főszámvevő nyilatkozatát a valóságnak meg nem felelő módon? A nyilatkozat ugyanis így hangzik:

— A jelenlegi vezetés ellen semmi kifogás nincs s ami van, az vitatható.

Világos, hogy ennek az értelmé az, amit a főszámvevő mond s így szól egészen köznap nyelvre áttéve:

— Ami kifogást emelnek a villamosmű ellen, (s amit mi ugyanazon számban előbb közöltünk, amelyben a nyilatkozat megjelent), az vitatható. Vagyis: a főszámvevő aszerint az állásponton van, hogy a kifogások szerinte nem egészen helytállóak.

— A kifogásokat mi sem közöltük egész terjedelmükben, ugye, amint azt széles körben tárgyalták s tudomásunkra juttatták. Nem közöltük, milyen előnyös volna ma, ha a város az új rezsim kezdetén nem storni-rozza a drótszállításra vonatkozó kötelezettségeket, amelyeknek csak a gyár örült, de kizárta határon előnyökkel járt volna, ha ma drót állana rendelkezésre. Az áráktól eltekintve, a bevezetésnek lenne ebből előnye, mert ma, úgy tudjuk, dróthiány miatt új bevezetéseket nem lehet kapni, ami a petróleum és világítóanyagok hiánya idején kétszeresen súlyos.

Nem említettük, hogy milyen előnyös volt Belányi Imrének a kábelrendelésekre vonatkozó előrelátása, mert a kábelkészlet tette lehetővé, mint értesültünk, egy gépnek szállítását. Nem tettük szóvá azt sem, hogy Belányi Imre nem hiába rendelte a villamos árammérő órákat tömegesen (ne tévesse össze senki a Kuncz féle vízmérő órákkal, amelyek kellemtelenséggel végződtek), mert ma a árammérő órák szerkezeteik anyaga folytán is nagy értéket képviselnek.

Mindezeket nem tettük szóvá, s nem nagyon emlegettük, hogy Belányi Imre Csztónsterfi gondoskodása milyen eredményekkel járt volna, ha az események útját nem állják további működésnek. Egy elmúlt korszak érdemeinek felmértése — annyi gáncs és szidalom után — nem indokoltan s mi ezt a kritika jogán megengedjük magunknak.

Arra a felhívásra pedig, hogy mi van a suba alatt, ez a válaszuk: a suba nagyon paraszti ruhadarab, s mi nem viseljük. Nyíltan szoktunk beszélni s azt tettük most is. A villamosműről megmondtuk nyíltan a véleményünket mindíg, és kötelességünk a közönség érdekében s megmondjuk azt is, hogy az ériett hibákat nem a jelenlegi igazgató urak róttuk fel, a ki igazán nagy és elismerésre méltó buzgósággal felel meg feladatának. Cikkünkben szó sem volt az igazgató urról, de sőt következtetni sem lehet arra, mintha az ő idejére tettünk volna megróvó megjegyzéseket. A bajok eredete korábbi. A hibákat akkor követték el, mikor Belányi után azt hitték, egy fogaak mindent nagyszerűen intézni, ha mindent, a mi Belányi csinált, éppen fordítva csinálnak. Ez a kifodított suba története a villamosműről. — De akiknek nem subája, ne vegye magára.

Márkus Jakab bünyüge.

A bécsi Leblang és Grosemann cég feljelentést tett Márkus Jakab nagyváradi marhakereskedő ellen azért, mert 1913 ban azszal az ürüggyel, hogy bizományi értékelés céljából marhákat fog szállítani a cégnek, s az 2 koronánként levonható jutalékából 800 korona vasuti jegyet váltott a maga részére, de marhát nem szállított.

Ember Géza táblabíró vezette a törvényszék tárgyalását, bírák voltak: Tátray Kálmán és Fábry Guasztáv, jegyző: Gyarmathy Béla dr. ügyész: Farkas István, védő: Tóth Ferenc dr. A vád: csalás vétségé.

Márkus Jakab elődja: A bécsi cég számára marhákat vásárolt, szállított is, mikor előleget kapott. A vasuti jegyet megkapta, de közben a bécsi céget megosalták a galiciai és máramrosi marhakereskedők, erre a cég bevonta pénzét, neki nem küldött, nem volt miből vásárolni s marhát köldeni adott neki a cég sokszor előleget, 20-30.000 koronát is, benne bizott, százezer koronát is adott volna. Nem esalt.

Weisz Samu marhakereskedő hasonló kép vall, egyszer Leblang Leon azt kérdezte tőle: Miért mondta, hogy adjak neki pénzt? — Adjon neki pénzt, azt szállít neki marhát.

Márkus Baróát, vádlott öccsét elmondja: Bátyám sokszor szállított a cégnek s a számlákon kamatokat számított fel neki a cég a küldött előleg után. Az egyeség úgy volt, hogy mindig küld előleget, mert a bátyám szegény ember.

A törvényészék megállapítja, hogy Leblang Leon kalons, Grossmann pedig miután megkereste a 800 koronáját, amelyet nem kellett volna visszafizetni, nem jön el. Őt ne zaklassák, mert panaszt tesz. Miután osztrák állampolgár, nem vezethető elő.

Ügyész fenntartja vádját. Tóth Ferenc dr védőbessége után a törvényszék felmentette Márkus Jakabot a vád alól, mert nem látta azt bizonyítottának és indokoltnak.

A nagyváradi ipar-testület közgyűlése.

A nagyváradi ipar-testület vasárnap délelőtt tartotta rendes évi közgyűlést Czeglédy Jeremiás elnöklete alatt. A közgyűlésen — dacára, hogy az már másodszor volt összehívva — alig jelent meg 120-130 ipar-testületi tag. A rendőrség részéről dr Dajka Endre alkapitány volt jelen.

Czeglédy Jeremiás elnök üdvözölte a megjelenteket.

Dévald László titkár felolvasta az előjáróság 1916. évi jelentését.

A jelentés rámutat, statisztikai adatokkal támogatva, az ipar-testület és előjáróság támogatására.

A jelentés kepecsán több felszólalás történt s egyes hangosabb tagok olyan dolgokra akarták terelni a tanácskozást, hogy ha erősebb eljárás elejét nem veszi a vitának, nagy kavardósba fullt volna a közgyűlés.

A vitából az látszott, hogy a háboru után, ha választásokra kerül a sor, az elégedetlen elemek kísérlik meg a mai vezetőség helyének elfoglalását.

Zimmer József kéri, hogy az asztalos iparosok részére szeszt szerezzen az ipar-testület, hogy iparukat folytathassák.

Czeglédy Jeremiás elnök válaszolt, hogy szeszt csaközölt ki az előjáróság, de csak keveset kaptak. Dacára az utasításának, nem tudtak többet kieszközölni.

Ilyés István kritizálja a testület működését; az előjáróság nem tett meg mindent, amit lehetett volna. Kérték, hogy egy élelmiszerbeszerzési szövetkezet létesítsen az előjáróság, de a kérelmet elutasították. Pedig ez az iparosság javára lenne. A hitel-szövetkezet sem teljesítette a kisiparossággal szemben kötelességét s nem tett eleget a várakozásoknak. A petróleumot is olyanoknak adják, akiknek villamos világításuk van s a kapott petróleumot továbbadják el. A sajtó támadta az iparosokat s a testület nem cáfolta meg.

Elnök újból kijelenti, hogy az előjáróság mindent megtett, de amit nem lehet, ne kívánják az előjáróságtól.

Rendes Vilmos a Hitelszövetkezet elleni vádat visszautasítja; aki oda fordult s valami biztosítékot nyújtott, támogatásban részesült.

Ungerleider Mór cáfolja Ilyés kifogásait. Az előjáróság sokat foglalkozott az élelmiszeri szövetkezet iránti kérvényekkel, de az nem adható meg. Vádlói könyvű, de vagyák ki a munkából a részüket.

Dévald László felvilágosítással szolgál, hogy nagy anyagi eszköz kellett volna az élelmiszer szövetkezet felállításához, s az csak id-iglenes lehetett volna, mert minden fontosabb élelmiszert teljesen a város vett kezébe.

Horváth Guasztáv a mostani előjáróságot bírálja élesen. Egy mód volna a helyzet megváltoztatására, ha új előjáróság jönne a mai öregek helyett, akik nem törődnek a szegény kisiparosokkal, csak a gazdagok érdekeit mozdítják elő. Az ipar-testület 30 éves működését semmiel nem mondja. Azt elismeri, hogy az utóbbi időben (mióta ő is miat számvevő ott van) többet tett az előjáróság mint 20 év alatt. Sarkalni munkára az ifuságot. (Zs.)

Kéleb Róbert azt kifogásolja, hogy az ipar-testületnek van fatelpe, de fája nincs.

Elnök felvilágosítja, hogy fát tudtak volna szerezni az erdőn, de fuvart nem kaptak sehhol.

Ezután Weisz Vilmos a hadimunkára

alakult szövetséget ügyével foglalkozik a vádolta az iparistületet, hogy csak a gazdagok érdekeit mondítja elő. Hadimunkát a kispárosok nem kaptak, akik pedig kaptak, azt kisebbel fizették.

Lebovits Rudolf válaszolt a vádakra s kimutatta a felsorolt állítások valótlanágát. Négy mindennel elégedetlen ember csinálja a zavart.

Ezután többen akartak ide nem tartozó dologhoz szólni, mire óriási zaj keletkezett.

A többség a jelentést elfogadta, de mivel Horváth Gusztáv a határozat kibírdósítása után is folyton beszélt, elnök az ülést felfüggesztette.

Or. perc szünet után elfogadták a zár- számvetéseket, a felmentvényt megadták s a költségvetést magáévá tették a közgyűlés.

Elfogadták az előjáróság előterjesztését az I. Ferenc József királyunk nevére tett alapítványra, egy városi iparostanoncolthon létesítésére vonatkozólag.

Az elnök, előljáróság és ügyész megbízatást egy útra meghosszabbították.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

Protestáns-estély.

Dr. Balthazár Dezső református superintendens egyházi ügyekben rövid tartózkodásra Nagyváradra jött. Ez alkalommal a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság debreceni körének több tagja is eljött, hogy egy irodalmi estély keretében a társaságot megismertesse a nagyváradi protestánokkal.

Vasárnap délelőtt a Teleky utcai ref. templomban istentisztelet volt, amelyen dr. Balthazár Dezső tartott prédikációt. Az istentiszteleten a református vezető férfiakon kívül igen sokan voltak jelen. Istentisztelet után a ref. presbiterium tartotta ülését a szuperintendens elnöklésével.

Fráter Barnabás alispán délelőtt a vendégek tiszteletére ebédet adott, amelyen a vendégeken kívül Miskolczy Ferenc és Czifra Kálmán főispánok, Sulyok István esperes és Thury Kálmán vettek részt.

Délután a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság debreceni köre a vármegyeháza dísztermében Protestáns estélyt rendezett, amelyen igen sokan jelentek meg városunk protestáns előkelőségei közül.

Sulyok István esperes üdvözölte a vendégeket s felkérte dr. Balthazár Dezsőt, hogy a zárbeszédet ő tartsa meg. E után dr. Lencz Géza egyetemi tanár tartotta megnyitóját, amelyben a protestáns irodalom múltját ismertette, kapcsolatosan a Társaság munkásságával.

Ezt követően a ref. tanítónőképző növendékeinként énekelték elő egy vallásos éneket Sulyok Ica vezetésével.

Koncz Aurélie, leányiskolai igazgató tartott e után előadást a nőnevelésről a Theano könyv alapján.

Sulyok Ica képviselőtársi növendék Raff: kacsucájával szerzett szép sikert. Kiss Ferenc debreceni tanár tartott még érdekes előadást „A férfi és nő az egyházépítés szolgálatában” címmel.

Ezután Pelle Veturia érekelte el Schumann úji dalát Szabó M. Gy. ügyes zongorajátékával mellett. Havas Olga több költeményével ért el sikert.

A ref. tanítónőképző érekelte Cherubini dalát edta meg elő, mely után dr. Balthazár Dezső superintendens pár szóval megköszönte a közönségnek az érdeklődést, melyet az itceni társaság váradi szereplését kísérte. Ezze az ünnepély véget ért.

Negyvenhat éves hivatásos szépirodó állardó m dái alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalan.

Nyugaton 8 repülőgépet veszített az ellenség.

Berlin, február 26. A nagyfőhadiszámú társ jelentéi.

Nyugati harcok.

A mentieres és az Ancre között több szakaszon angol felderítő előretörések hiúsultak meg, amelyeket részben meglepetés szerűen írták. Vernaitól délre a Champagneban a franciák sikertelenül támadtak.

A Meas és a Mosel között felderítő osztágraink sikeres vállalkozásokat hajtottak végre. Az ellenség tegnap számos légi harcban 8 repülőgépet veszített, kettőt abból a reptőlrajból, amely a Saar területén eredő énytelerről dobott le bombákat.

Meghíusul az oroszok minden támadása.

Keleti harcok.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege. Az Astól nyugatra visszavertük orosz partizán csapatokat. A Kovel Lelci vasútvonal mentén felderítőinknek sikerült egy ellenséges tábori őrsőt ellozni.

Brezanyától délre az oroszok részleges támadásait megkíséltük.

József főherceg vezérezredes harc vonala. A Tatár szarvától északra, mint az előző napon, most is meghíusult egy nagy erővel végrehajtott orosz támadás.

Mackensen vezértábornagy hadserege partjáról (s a Maudevici arcvenalról nem jelentettek lényeges eseményt.

Ludendorff, első főszállásvezető.

HIREK

* Szurmay a képviselőházban.

Budapesti jelentés: Szurmay, az új honvédelmi miniszter tegnap első ízben jelent meg a képviselőház ülésén. A honvédelmi miniszter altábornagygyi egyenruhában volt, egyenruháját összes rendjelei díszítették.

Mikor a képviselőházban Karácsonyi államtitkár társaságában megjelent, a jobboldal lelkesen éljenzett. Angyal háznagy vezette a minisztert helyére, aki melótt helyet foglalt volna, katonásan meghajtotta magát az ellenzék felé is. A képviselők közül számosan üdvözölték, az ellenzék képviselők közül gref Zichy, Palugyay és úgróf Pallavicini eltek az új honvédelmi miniszter üdvözlésére.

* Fráter Imre dr nagybeteg.

Mint részvétellel értesítettük, Fráter Imre dr, a biharmegyei közokorász igazgató főorvosa súlyos beteg Sokféle elfoglaltsága közben, amely tudását a közokorász mellett, az elmeorokorászban, a Vörös Keresztnél, sorozásoknál katonai felülvizsgálatokról is igénybe vette: az utóbbi nagy hideg napokban erős influenza kapott, a melyek következményeképp most tüdőgyulladás lépett fel. Bár vesztély nincs, a főorvos állapota comoly. Fráter Imre állapota iránt a tegnapi nap folyamán sokan érdeklődtek.

* A Kath Kőr vezítő estélye.

Dr. Karácsonyi János c. püspök tart nagy érdeklődést a Kath. Kőr vezítő estélyén Albániáról és Montenegróról. A fekete hegyek országa zárt, exotikus ország volt a háboru előtt, melyet bevehetetlen sziklászereknek tartotak. Népe nek erkölése, szokásai egészen ellük az európaikétól. Albánia még kevésbbé ismert föld néps annál érdekesebb előttünk, mert részben katolikus s ebben a népben katonáink hű segítőköt találtak a háboru alatt. Dr. Karácsonyi János egy tudós hatalmas perspektívájával fogja ismeretni a Balkán e legérdekesebb részét, földjét és népének történelmi alakulását. Az előadás pont 5 órakor kezdődik.

* A választók összeírása.

Nagyváradi város központi választmányja tegnap ülést tartott, amelyen kiküldték a választók összeírására a kiküldötteket.

* Popa György dr táblabíró kinevezése.

Bírói körökben kapjuk a következőket: Ó felsége Popa György dr aradi bírót táblabíróvá nevezte ki. E kinevezést a bírói kar tisztelettel tudomásul veszi, de kénytelen az előzményekről azt a felvilágosítást adni, hogy Popa György dr ügyvéd korában Jöcsöshelyen túlvó nemzetiségi programmal képviselőjelöltnek lépett fel, s rendkívül erős, akkoriban nagy feltűnést kelto beszédet tartott a túlvók saájaze szerint. Később Mangra Vazul beszéltésére az alkotmányhá olárok közé lépett és soronkívül, sok érdemes bíró megválasztásával Magyarorsékre neveztek ki járóbírókat, majd VII. osztályba téve, visszavitték Aradra. Most, pár év múlva táblabíró lett. A bírói karban felmerült a kérdés, hogy ez a többszörös soronkívüli előléptetés, melylyel annyi érdemes, évek óta szolgáló, tehetséges magyar bírót mellőztek az eléjük tett Popa György kedvéért, csak bírói érdemeket jutalmaz e?

* Halálozás.

Kozka Sándor okleveles jegyző életének 56 évében Marótiújváron elhunyt. Temetése holnap, szerdán, febr. 28 án délelőtt 10 órakor lesz.

* A fogadott gyermekek élelmezése.

A m. kir. állami gyermekmenhelyek orsz. felügyelőségének megkeresése alapján az orsz. élelmezési hivatal felhívja Nagyvárad város polgármesterét, hogy intézkedjen, miszerint a város területén lakó nevelészültök a gyermekmenhelytől gondozásba fogadott gyermekek után az azokat megillető liszt és cukorjegyséket mindenkor akadálytalanul soronkívül megkapják.

* Buzásnak nincs büntérsa.

Bécsből jelentik: A Fehérvári uti rablógyilkos állítólagos büntérsát, Steiner Jenőt Bécsben letartóztatták. Tagadja, hogy a rablógyilkosságban része volna. A bécsi rendőrség táviratilag értesítette a budapesti államrendőrséget, hogy Steiner Jenő február 16 tól kezdődőleg alibit igazolt.

* Könyvet kérünk egy iskolásleánynak.

Tanfelügyelői engedéllyel IV. polgárit végezni akaró szegény leány részére használt könyveket kérünk. A címet megadja a szerkesztőség.

* Iskolai értesítés.

A nagyváradi egyéves női kereskedelmi szaktanfolyam igazgatósága ez uton értesíti növendékeit, hogy a tanítás f. é. március hó 1 én, szünetörtök délelőtt a rendes helyen, rendes időben veszi ismét kezdetét.

Megvádolt rendőrtisztviselők. A Népszavában napokon át éles cikkek jelentek meg a nagyváradai rendőrségről, amelyben többek között Horváth Géza r. alkapitány és Ehrlich Imre r. fogalmazóra vonatkozólag erős és súlyos vádak egész sora van megírva. A felhozott vádak folytán ugy Horváth Géza alkapitány, mint Ehrlich Imre fogalmazó beadványt intéztek Rimler Károly polgármesterhez, amelyben maguk ellen a fegyelmi vizsgálat elrendelését kérik.

Megfagyott a pénztáros keze. A város annakidején elfelejtett a színházba pénztári helyiséget építeni, mikor ezt észrevették, a lépcsőház alatt szorítottak egy lyukat, amely sötét, nehezen fűthető s levegőtlen. Ebbe a helyiségbe került az új színházi pénztáros, aki az ablakon betóduló hidegtől fagyást kapott a kezén. A pénztáros különben eltávozik a helyéről, mert a proscenium-páholyt, amelyet katonatisztek béreltek állandóan, egy bankigazgató kedvéért 2 estére nem vette el. A bankdirektor nagy zajt ütött, verte az ablakot, lármázott, a pénztáros kilövésével fenyegetőszött, ha betöri az ablakot és őt inszultálja a végül elhagyta állását. Fagyott kézzel és igen kedvezőtlen véleménynyel a befolyásos emberekről.

Dienes detektív ügyes fogása. Vasárnapra virradó éjjel a Kossuth utcai Turul cipőüzlet rollóját feltörték és a pénztárból elloptak 2361 koronát. Dienes István detektív erélyes nyomozása sikerre vezetett; elfogta a tetteseket egy machaikus és egy kereskedősegéd (facér alakok) személyében. A pénzből még csak 200 koronát melattak el. A detektív 1020 koronát a Kommandáns réten, 1008 koronát pedig a Bányasoron egy ajósféfébe elrajtva találta meg. A tetteseket átadják a bíróságnak.

Adomány a vak katonáknak. Száhlender Károlyné 50 koronát küldött hozzáuk a vak katonák javára. Gyűjtésünk ezzel 3777 K 37 fillérre emelkedett. Rendel-tetési helyére juttatjuk.

Halálozás. Ozv. Kreutz Ferenccé szül. Biadinger Borbála életének 70-ik, özvegysege 26 ik évében, szombaton, febr. hó 24-én meghalt. Temetése ma d. e. három-negyed 9 kor lesz a Rákóczi ut. 17. sz. gyászaházból. A temetés után a gyászmenet az olasz plebánia templomba vonul, ahol az ünnepélyes gyászmise után kísérik ki a halottat az olasz temetőbe, ahol a családi sírboltban temetik el.

Adomány. Csanak János Dobra-cenből 25 koronát adományozott a Kath. Nővédő Egyesületnek szegény gyermekok cipője javára. Az adományt az uton mond köszönetet az egyesület.

Őszi és téli ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Függyöny, kézimunka, ke-lengye neműek tisztítása. Fe-kete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kelemfestő, vegytisztító és gőzmosógyműködésű Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14-69.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Kedd: Kisasszony férje (Kezdete fél 8 órakor.)

Szerda: Nap és Hold (Kezdete 7 kor.)

Csütörtök: Nap és Hold (Kezdete 7 kor.)

Felhívjuk a színházi közönség szives figyelmét arra, hogy a rovat élén közölt műsor minden napja mellett jelezzük az előadás kezdetének időpontját.

A kisasszony férje. Ma este Drégely Gábor külföldi vígjátéka, a Kisasszony férje kerül színre, amelyben pompás szerepe van Polgár Mariának és igen szép feladatokhoz jutnak Tóth Elek, Szt. Rózsa és Tompa Béla.

VIRADÓ mozgó-színház
Kedden
Mesa az írógspről
Szomaházy István regénye
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 8 órakor és hétköznapokon 5-kor.

URANIA mozgó-színház
Kedden
Múlt és jövő
történet 3 felv.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon 5-kor.

APOLLÓ mozgó-színház
Kedden
A pogrom
dráma 4 felv.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 8 órakor és hétköznapokon 5-kor.

NYILTTÉR.

Nyilatkozat.

Alulírott a „Közérdek” című hetilap 1916 június 26-iki számában Nagyvárad város villamos felügyelő bizottságáról a következőket írtam: „Nem akarunk senkire sem előzni, de hogy milyen erkölcsi alapja volt például a Beláyi ügyben a villamos felügyelő-bizottság elbocsátó ítéletének, annak illusztrálásul megemlítem, hogy az itélkező felügyelő bizottsági tagok közül eddig négy ur letartóztatva volt, egyet pedig börtönre ítélték, egy pedig a büntetéseljárás egész sorozatát követte el s a bíróság a közeli hetekben vele is komoly formában fogja elintézni a dolgát.”

Tekintve azt, hogy ekkor intenciója nem volt az, hogy a villamos felügyelő bizottság összességét megsértsam, illetve meggyanúsítsam, csupán csak azt a tényt akartam leszögezni, hogy a bizottság négy tagja ellen büntető miatt büntető eljárás van folyamatban s így fontos közérdek kívánja, hogy e tagok a bizottságban ügyeik végleges elintézéséig ne működjenek, — így a villamos felügyelő bizottság azon többi tagjaitól, akiket még gondolatban sem akartam megvádolni vagy sérteni, illetve a felügyelő bizottságtól, mint jogi személytől is, melyről s összes tagjairól egyes tagok esetleges hibáiból folyólag egy sajnálatos szókimaradás folytán a cikk ferde és félremagyarázható kifejezést tartalmazott, ha talán megbántva érzik magukat, — bocsánatot kérek.

Nagyvárad, 1917 február hó 26

Előítünk: Nógrádi Gyula
Kovács Oszkár
B. Szántay Laura

x Poleskeirtó NOXIN biztos szer.
Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kiskörmög Farkas István Apolló drogeriájában Békassy-ut 7/B.

Heti árjegyzék

HADI MOZSÁR PORCELLÁN ÜTŐVEL . 6 K
China ezüst kenyér kosár fogóval . . . 5 K
China ezüst cukor tartó fogóval . . . 5 K
China ezüst vaj tartó fogóval . . . 5 K
China ezüst cukor kosár fogóval . . . 5 K
China ezüst gyümölcs állvány tállal . . . 5 K
China ezüst dohányzó készlet tálcával . . . 5 K
China ezüst gyümölcs kosár színezve . . . 5 K
Alpaca torta állvány majolika betéttel . . . 5 K
Alpaca kenyér kosár majolika betéttel . . . 5 K
China ezüst talpas állvány színes üveggel . . . 5 K
Majolika vizes kancsó színezve . . . 5 K
Majolika tészta tálc színezve 6 tányérral . . . 5 K
Majolika virágváza színezve roccoco . . . 5 K
Befőttes készlet színes roccoco 6 tányérral . . . 5 K
Befőttes állvány színes 6 tányérral . . . 5 K
Likőr készlet tálcával aranyozva 6 szem. . . 5 K
Boros készlet roccoco aranyozva 6 szem. . . 5 K
Sörös készlet roccoco aranyozva 6 szem. . . 5 K
China ezüst talpas gyümölcs állvány . . . 10 K
Mosdó készlet fayence színes roccoco . . . 10 K
Gyermek mosdó készlet színes felszerelve . . . 10 K
Fűszer készlet színes felszerelve állvánnyal . . . 10 K
Teás készlet színes aranyozással 6 szem. . . 12 K
Kávés készlet színes aranyozással 6 szem. . . 12 K
Fekete-kávés készlet tálcával színes 6 sz. . . 12 K
Ehédli készlet sz. aranyozással roccoco 8 sz. . . 36 K
Ehédli kész. sz. aranyozással roccoco 12 sz. . . 80 K

Konyha felszerelések, zománcozott acél főzőedények, Evőeszközök, kávéházi és vendéglői felszerelések.

Répkerepezés, ablak üvegezés
gyorsan és pontosan előnyös árban készült.

Eladás nagyban és kicsinyben.

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg nagykereskedés

Zöldfa-u. 13. Telefonszám 372.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kereskedelmit végzett hadmentes segédkönyvelőt több évi irodai gyakorlatlal keresünk. Levélbeni ajánlatot Komlós Testvérek üveg- és porcellán nagykereskedés Zöldfa-utca 13.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő:

Dr. KRÜGER ALADÁR Dr. PAPP KÁROLY

FACIPÓ-GYÁR

Haas Lipót

LINOLEUM

NAGYVÁRAD

RÁKÓCZI-UT 5. SZÁM.

Cipőfelsőrész bőrből,
talp és sarok fából.

Nagyság: 27-28, 29-35, 36-39, 40-48.
Ár: 14.-, 16.70, 19.40, 24.-K.

DETAIL

ENGROS

IZSÁK LIDIA

elsőrendű tűzőszalon

Nagyvárad,
Magy Sándor-u. 1.

Park-szálloda
előtében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és háskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szilgietői színház művészainak egyedüli szállítója.
:: Telefon: 11-53. ::

* **Butorozott szobák** rövidebb hosszabb időre a Zöldfa-épületben kiadó. Felvilágosítással szolgál a szobakezelőnő. (Zöldfa-épület.)

Nagyteleky és Arany János utca sarkán lévő házban az emeleten egy modern négy szobás lakás erkéllyel és n ellékhelyiségekkel május hó 1-re kiadó!

Ugyanitt egy **üzlethelyiség** és egy souterrainban lévő egy szobás lakás aug. 1-re kiadó!

Értekezni lehet a házmesternél, vagy INCZE irodában, Bémer-tér 3 ik szám alatt.

A Rákóczi-ut legforgalmasabb részén emeletesház eladó.

Felvilágosítást ad:

Dr. Imrik Gusztáv ügyvéd
Sal Ferenc-u. 15. Telefon 416.

Az Erzsébetligeten lévő **4 új földszintes** házban egy és két szobás lakások mellékhelyiségekkel május hó 1-re kiadók.

Értekezni lehet a 3. épületben lakó házmesternél, vagy Incze irodában Bémer-tér 3.

Kiadó. Arany János utca 7. sz. házban egyedülálló 4 szobás modern lakás fürdő szoba s egyéb mellékhelyiségekkel 1917 augusztus hó 1-re Értekezni a Polgári Törvényszék pénztárnál Kossuth-utca.

Mezőgazdáknak saját gazdasági szükségletükre szolgáló köles hántolását a Hadi Termény-Részvénytársaság feltételei szerint elvállaljuk.

Moskovits Adolf és Fiai
„Adria“ R. T. Nagyváradon.

Mindenféle vidéki megrendeléseket a zonnal szállítunk.
Telephon 92. sz.

Alabástrom szappan

legjobb és legtisztább anyagokból készül, kitűnően habzó, igen tartós, teljesen lugmentes és nem szappan kellemes illatánál fogva általánosan elvan terjedve
1 drb ára 3 kor. 50 fillér.

EMIR

keleti hajfestő

legszebb fekete, vagy barna színre fest néhány perc alatt minden haját, bajuszt és szakált. Teljesen ártalmatlan. Használata egyszerű és a festés igen sokáig tart. Óvakodjunk utánzatoktól csak **EMIR** névvel ellátott dobozokat fogadjunk el.

1 készlet ára 3 kor. 50 fillér.

Ha szeplőjétől és pattanásoktól meg akar szabadulni, ha üde, friss arcot akar, úgy használjon

alabástrom arczerémet

kétféle minőség van forgalomban nappali és esteli használatra
1 tégely ára 1 kor. 30 fill.

Fenti szerek kaphatók;

NÉMETH PÁL

„Arany Kereszt“
gyógyszertárában.

Nagyvárad, Szent László-tér.
(Városháza mellett)